

Deel II. Een inleiding op het Bijbelboek Spreuken.

Hoofdstuk 9. Spreuken, een Bijbelboek met tegenstellingen.

Inleiding. Een inleiding op het Bijbelboek Spreuken is noodzakelijk. Ik kan mij namelijk voorstellen dat de lezer van dit Bijbelboek denkt: is er wel een verband, en zo ja, wat is dan dat verband? Het lijkt voor mensen in eerste lezing een verzameling van losse uitspraken over allerlei onderwerpen waarin geen lijn te ontdekken valt.

In onze taal kennen wij net als in Spreuken ook puntig gevormde spreekwoorden en gezegden die geen verband met elkaar hebben maar waarvan iedereen weet wat ermee bedoeld wordt zoals de uitspraak “hoogmoed komt vòòr de val”. Ter introductie heb ik daarom dit eerste hoofdstuk van mijn inleiding op het Bijbelboek Spreuken de titel meegegeven: “Spreuken, een Bijbelboek met tegenstellingen”.

Tegenstellingen zijn er immers genoeg te ontdekken in dit boeiende Bijbelboek. De tegenstelling tussen fatsoen en ontucht (Spreuken 5, 7), zegen en vloek (Spreuken 10), geluk en ongeluk (Spreuken 11), spreken en zwijgen (Spreuken 17), rijkdom en armoede (Spreuken 23) en recht en onrecht (Spreuken 20). Daar laat ik het voorlopig bij. Maar bovenal is er de tegenstelling tussen wijsheid en dwaasheid (Spreuken 9). En deze tegenstelling is voor het verstaan van het Bijbelboek Spreuken cruciaal. Want alleen hij of zij die wijs is, weet een Bijbels verantwoord gedrag ten toon te spreiden bijvoorbeeld in tijden van rijkdom en armoede.

Addendum. In een deelstudie heb ik een overzicht gemaakt in welke Bijbelteksten in de Statenvertaling de woorden “wijsheid”, “wijs”, “wijze” en “wijzen” voorkomen. Dit heb ik in een addendum of toevoeging bij dit hoofdstuk als hoofdstuk 9a aangegeven. Daarbij heb ik het Bijbelvers waarin de woorden “wijsheid”, “wijs”, “wijze” en “wijzen” voorkomen in de eerste kolom, de equivalente Hebreeuwse woorden in de Biblia Hebraica in de tweede kolom en de equivalente Griekse woorden in de Septuaginta en in het Nieuwe Testament in de derde kolom geplaatst; natuurlijk met allerlei derivaten: dat zijn afgeleide vormen van het desbetreffende (werk)woord. Ik verwijs daar graag naar. Dit addendum is bedoeld voor verdere studie. Bij relevante teksten heb ik opmerkingen gemaakt.

Overzicht. In deze Inleiding op het Bijbelboek Spreuken mag een overzicht van de verschillende hoofdstukken niet ontbreken. Ik kom tot het volgende overzicht.

- | | |
|----------------|---|
| Hoofdstuk 9. | Het Bijbelboek Spreuken als een boek met tegenstellingen. |
| Hoofdstuk 9a. | Een addendum bij hoofdstuk 9 waarin alle Schriftplaatsen waarin het woord “wijsheid” en afgeleide vormen voorkomen en waar nodig van commentaar voorzien. |
| Hoofdstuk 10. | Het Bijbelboek Spreuken als een poëtisch geschrift. |
| Hoofdstuk 10a. | Een addendum bij hoofdstuk 10 met een beschrijving van allerlei literaire stijlfiguren en genres op poëtisch gebied. |
| Hoofdstuk 11. | Het Bijbelboek Spreuken en Christus. |
| Hoofdstuk 12. | Het Bijbelboek Spreuken waarin allerlei aspecten over spreuk en wijsheid worden besproken. |
| Hoofdstuk 13. | Het Bijbelboek Spreuken in het kader van Bijbelse wijsheidsliteratuur. |
| Hoofdstuk 14. | Het Bijbelboek Spreuken en de wijze. |
| Hoofdstuk 15. | Het Bijbelboek Spreuken en zijn structuur. |
| Hoofdstuk 16. | Het Bijbelboek Spreuken, zijn auteur en indeling. |

De vreeze des HEEREN is het beginsel der Wijsheid. Hoofdstuk 9.

- Hoofdstuk 17. Het Bijbelboek Spreuken en een vergelijking met andere Bijbelboeken.
- Hoofdstuk 17a. Een addendum bij hoofdstuk 17 waarin de teksten van heel de Bijbel die aan het Bijbelboek Spreuken refereren worden weergegeven.
- Hoofdstuk 18. Het Bijbelboek Spreuken en de Wijsheid; personificatie of hypostase?
- Hoofdstuk 19. Het Bijbelboek Spreuken en de tekstgeschiedenis.